SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 178. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 18, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ВЕРЕСНЯ 1991 Ч. 178. РІК XCVIII.

ЧИКАҐО ГОТУЄТЬСЯ ДО ВЕЛИКОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ

Чикаго (ЛуК-а). — Як відомо, заініційована централями — Українським Конгресовим Комітетом Америки та Українською Американською Координаційною Радо всенародна маніфестація відбудеться в неділю, 22-го вересня в трьох головних центрах українського скупчення — Вашінгтоні, Лос Анджелесі та Чикаґо.

Відгукуючись на цю, так на часі спільну ініціятиву централь, Іллінойський Від діл УККА та чикаґський Відділ УАКРади взялися інтенсивно та з великою швидкістю до реалізації великого значення справи. Вже відбулося чимало телефонічних розмов у цій справі, вже повиходили усні та письмові повідомлення до місцевих та позамісцевих організацій, появилися летючки, а в днях 7-го та 8-го вересня справа маніфестації була широко реклямована на великій літній імпрезі в Чикаго, Українських Днях. У четвер, 12-го вересня, відбулося спільне засідання Управи УККА з головою чикаґського Відділу УАКради для обговорення форми і змісту всенародної маніфестації в Чикаґо, яка також охоплює сусідні стейти.

На засіданні було підтверджено, що основною метою цієї всенародної маніфестації буде вимога української громади в Америці до Уряду ЗСА визнати проголошення державної незалежности України та встановлення з нею дипломатичних зв'язків.

В обговоренні подробиць маніфестації присутні на засіданні рішили доложити всіх можливих організаційних та пропаґандивних зусиль, щоб маніфестація в Чикаго була масовою, бо тільки в такий спосіб можна донести вимоги громади до відома американської преси та телевізії, а через них до американського Уряду.

Чикаґська частина всенародної маніфестації розпічнеться о год. 12:30 Соборним Молебнем в катедральному соборі св. Отця Миколая. Точно о год. 1-ій відбудеться політична частина маніфестації. Тут виступлять зі словом представники американського Конгресу, міста Чикаго та українські промовці. На маніфестації будуть присутні представники поневолених народів, представники новостворених національних держав, які ще так недавно знаходилися під ярмом комуністичної Москви, будуть присутні американська преса й телевізія та етнічна преса.

Організатори маніфестації в Чикаго закликають усі українські організації метрополітального Чикаго та сусідніх стейтів прийти масово на цю маніфестацію зі своїми знаменами, а зокрема з національними прапорами. Проситься українську молодь прийти в одностроях, а шкільну молодь проситься прийти в народньому одязі.

Представники Світового жидівського конґресу стрінулись з Л. Кравчуком

Київ. — Президент Світового жидівського конґресу Едґар Бронфман, письменник Елі Візель і Янкель Блайх, рабин з Америки, який живе тепер у столиці України, зустрілись в середу, 11-го вересня, з Леонідом Кравчуком, головою Верховної Ради України, і обговорили з ним цілий ряд проблем, які мають безпосереднє відношення до жидівсько-української співпраці і голосної тепер справи реґабілітації колишніх в'язнів засуджених совєтськими судами на підстав ві доносів і слідства НКВД і КҐБ.

Л. Кравчук запевнив Е. Бронфмана і супроводжуючих його осіб, що Україна ніколи не буде пристановищем для осіб, які доконали злочини проти людства під час гітлерівської окупації України, якщо вину сунені проти них закиди були удокументовані. Уряд України також не має наміру реґабілітувати таких осіб хоч усі справи повинні бути переглянуті з огляду на можливість фальшивого обвинувачення у вбивстві жидів чи інших совєтських громадян.

Л. Кравчук заявив також, що амбасадор України до Організації Об'єднаних Націй анулює незабаром раніші голосування проти ціонізму, що його в резолюції ООН порівнювали до расизму, і голосуватиме з тими країнами, які противилися прийнятті такої резолюції. Він додав, що Україна, яка є також батьківщиною багатьох жидів, хоче нав'язати консулярні відносини з Ізраїлем.

Е. Бронфман зі своєї сторони визнав право України на самостійність після розмови з Л. Кравчуком, з якої обидві сторони були задоволені. З приводу 50-річчя Бабиного Яру в Києві відбуватимуться на протязі тижня, починаючи 29-го вересня, жалобні відзначування цієї трагічної дати з участю громадян України і жидів з діяспори і України.

ВИВЕЗЛИ ВЕЛИКУ КІЛЬКІСТЬ ЗОЛОТА З СССР

Лондон. — Англійська газета „Ґардіян", покликаючись на неназваних представників англійських ділових кіл повідомила, що на протязі минулого року невідомі особи перевезли з СССР на Захід, в тому числі також до Великобританії, велику кількість золотих плит на загальну суму нотири більйони долярів. Операція золотом була дуже строго засекречена і гому кореспондентам газети з різних країн світу, зокрема европейських, не вдалось довідатися чи „експорт" золота з Совєтського Союзу до західних престижевих банків був тісно пов'язаний з 12-ма біл. долярів, які Компартія і КҐБ перекинули на Захід. Ходять також поголоски, що вищі партійні керівники, КҐБ і армія створюють за кордоном „залізний фонд" на випадок некорисних для них змін в СССР.

Один із совєтських представників заявив, що „в нашій країні є все можливе і теоретично нічого не можна виключати, включно до повідомлення про перекинення золота за кордон, тимбільше, що Компартію, КҐБ і армію обвинувачують тепер не тільки за численні злочини доконані ними продовж 70-річного панування, але також за розкрадання народнього майна, велика частина якого описанилась у західньоевропейських банках".

Газета „Ізвєстія" у числі з 12-го вересня пише також про „вигідні" закордонні договори з близькими до марксизму компаніями і про фінансування „братських партій" за кордоном, про розміри які знали тільки високі керівники партії і КҐБ, бо КПСС дійсно могла розпоряджатися досліджуване в тому числі запасами золота. Газета натякає, що подібними фінансовими операціями займались свого часу високі чинники фашистської Німеччини.

Очевидно, представник центрального уряду і теперішнього КҐБ, ідучи по давній традиції заявили, що повідомлення в газеті „Ґардіян" є черговою спробою поглибити внутрішню кризу в СССР. Але вивезти таку кількість золота і 12 більйонів долярів могли тільки органи КҐБ, які не підлягали жодній державній контролі.

Повідомлення „Ґардіян" викликало велику сенсацію в світі і підозріння, що Комуністична партія СССР, КҐБ і військо не здали ще своїх позицій і вичікують на сприятливу нагоду, щоб знову перехопити владу в свої руки, — кажуть політичні спостерігачі.

РЕСПУБЛІКИ ПОГОДИЛИСЯ КООРДИНУВАТИ РОЗПОДІЛ ХАРЧІВ

Москва. — Пресові агентства і акредитовані в СССР західні кореспонденти інформують, що представники 10-ох республік погодилися координувати розподіл харчів й евентуальну західню допомогу згідно з потребами, щоб не допустити до голоду зимою цього року і на весну наступного року.

Лідери 10-ох республік, яких західні „політики" і керівники держав включно з президентом Джорджем Бушем, зараховують до Совєтського Союзу, не зважаючи, що вони майже усі проголосили свою державну незалежність, відбули свою нараду в Москві і погодились на спільний плян рятування населення від недостачі харчів чи голоду, — заявив Іван С. Сілаєв, керівник економічного сектора і прем'єр-міністер в уряді Російської федерації.

Цю погодженість дехто вважає започаткуванням співпраці між республіками на базі конфедерації, тобто збереження у якійсь формі московської імперії, хоч жоден з лідерів республік про це офіційно не говорив і ніхто з них не складав політичних заяв. На нараді нібито панувала дружня співпраця і приязна виміна думок. Усі стверджували, що комунізм упав під ударами демократичних сил, але старі проблеми залишились і їх треба буде розглядати й полагоджувати поступово, спокійно і спільно, щоб не завогнювати внутрішніх конфліктів і тим самим не поглиблювати політичної, а найбільше економічної кризи, яку республіки, чи згідно Державна рада може сить розв'язати якнайскорше.

Погодженість дає змову республікам плянувати і здійснювати централізовано розподіл масової допомоги за кордону, яка почне надходити вже в жовтні цього року і посилено триватиме до травня наступного року. І. Сілаєв признається, що така співпраця може заохотити деякі республіки зрезиґнувати з політичних амбіцій і йти шляхом суверенітету у тісній співпраці з „центром". Він думає, підтримуючи ідею Ґриґорія Явлінського, що треба створити міцний економічний союз 10-ох республік на постійній базі до якого можуть приставати усі 15 республік, хоч три з них вже визнані самостійними державами і, маючи такий сумний і трагічний досвід з окупації їхніх країн комуномосковською імперією, леді чи захочуть приєднуватися Прибалтику до будь-якого блоку з новим московським твором.

Очевидно, московські імперіялісти хочуть зберегти одну валюту, одну зцентралізовану торговельну систему, банки, одним словом помалу хочуть відродити може не комуністичну, але контрольовану Москвою імперію. Очевидно, справу вони починають від економіки, тобто від хліба, знаючи, що у республіках є чимало „з'їдачів хліба" і вони за більший кусок ковбаси зрезиґнують з підтримки навіть своєї самостійности. Арґументом потрібности такого політично-економічного творива, обов'язково під зверхністю Кремля, вони висувають Нагорний Карабах, Вірменію, Азербайджан, Грузію, тобто ті запальні пункти у республіках, які вони самі допомогли розпалити.

Державна рада ствердила, що жнива в цьому році були погані і збір зерна впав на 12 відсотків в порівнянні з минулим роком. Використовуючи і це Сілаєв заявив кореспондентам, що „ми тепер працюємо спільно — рука в руку — щоб розв'язати ці проблеми". Він обіцяв дотримуватись справедливости при розподілі харчів для республік, але й тут Москва використає закордонну допомогу для своїх політичних цілей. В нараді не брали участи: Грузія, Молдова і три прибалтійські держави.

Протестують проти фальшивих інформацій про Бабин Яр

Джерзі Сіті, Н. Дж. — У відповідь на репортаж синдикованого репортера Майкела Шенеґана, що появився в щоденнику Ню Джерзі „Стар Леджер", як також у „Сан Таймс" в Чикаґо, про відвідини Джорджа Буша пам'ятника у Бабиному Ярі, де автор фальшиво інформує, що пам'ятник представляє жінку з дитиною, яких замордували українські нацисти", написав спростування Андрій Кейбіда, головний радний УНС. Це спростування було поміщене в цілості у „Стар Леджер" з 7-го вересня.

А. Кейбіда точно вияснює, що у Бабиному Ярі згинули з рук німців не лише жиди з Києва, але також українці і подає на це факти. Відповідь А. Кейбіди подає також, що „Сан Таймс" помістив дуже коротке вияснення на домагання численних українців, читачів чикаґської преси. А. Кейбіда відмічує, що пресове агенство Ассошієйтед Пресс в цьому самому виданні „Стар Леджер" пише під знимкою Дж. Буша із церемонії в Бабиному Ярі, що там загинуло понад 100,000 жидів та українців, розстріляних нацистами у вересні 1941 року.

З усіх цих причин А. Кейбіда уважає, що М. Шенеґан повинен публічно перепросити українців ЗСА, за заподіяну їм кривду.

МУЗИЧНИЙ ВЕЧІР В КЛІВЛЕНДІ

Клівленд. — Відділи СУА в Огайо влаштовують музейний вечір, що відбудеться 21-го вересня в год. 7-ій вечора в Клівлендському музеї природничої історії, Wade Park Oval, University Circle. Це буде вечір „в Музеї — для Музею". Крім приватних оглядин музею природознавства і прецікавої біжучої виставки в ньому, у програмі є українська клясична музика, виставка сучасних афіш з України та товариська зустріч при смачному буфеті. Майстром церемонії є Річард Расс, репортер телевізійної станції WJW—TV 8 в Клівленді. Діловий комітет очолює членка наймолодшого 8-го Відділу СУА мгр Дарія Басалик. Дохід призначений на Український Музей в Ню Йорку.

Жидівська делеґація прибула до Києва для участи у відзначеннях 50-річчя гітлерівського масового винищування жидів, велика частина яких була похоронена у Спільній могилі в Бабиному Ярі. На місці масових вбивств побудовано пам'ятник жертвам нацизму.

Існують дві контроверсійні версії щодо масових вбивств і масового похован ня. Лідери світового жидівства твердять, що усі 100,000 були жидами; совєтські джерела натомість твердять, що Бабин Яр є спільною могилою жертв нацизму без огляду на національність, між ними було чимало українців.

Дж. Бейкер обіцяв допомогу Прибалтиці

Вільнюс, Литва. — У суботу, 14-го вересня, державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер здійснив поїздку по столицях трьох прибалтійських держав, почавши з відвідання Таллину. Виступаючи в естонському парляменті, він виголосив промову, яку, як пише кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Томас Фрідмен, потім майже без змін, вставляючи лише інші імена і назви міст, повторив у Ризі і Вільнюсі.

„Я дуже радий, що мені припала можливість побувати у вільній і незалежній Естонії, — сказав Бейкер. — Ми поздоровили ваш уряд з досягненням давньої мети — відновленням державної незалежности. Цю мету завжди підтримували З'єднані Стейти, але її досягнути було б неможливо, якщо б не мужність естонського народу",

Дж. Бейкер пообіцяв прибалтійським республікам виділення негайної допомоги у сумі 14 млн. дол. (Т. Фрідмен пише, що прибалтійські республіки очікували значно більше), а також американську підтримку для забезпечення їх якнайшвидшого прийняття в ООН, Міжнародній валютний фонд і Всесвітній банк.

Лідери всіх трьох прибалтійських республік особливо добивалися запевнення Бейкера в тому, що ЗСА вчинять на Москву тиск з метою змусити совєтський уряд прискорити виведення війська з Литви, Латвії і Естонії. Відповідь державного секретаря була витримана в дипломатичному тоні. „Всі вважають, — сказав він, — що чим швидше це станеться, тим ліпше".

Москва в принципі погодилася на виведення війська, однак, покликуючись на труднощі в СССР з житлом, дала зрозуміти, що цей процес розтягнеться до 1994 року.

Фрідмен пише, що в поїздці Бейкера на цей раз не було того, до чого він привик у Москві і Ленінграді: на вулицях, по яких проїжджав кортеж державного секретаря, не було натовпу, який вітав би його. Лише у Вільнюсі біля будинку парляменту зібралося кілька сот осіб.

Відсутність ентузіязму з приводу візити заокеанського гостя можна пояснити незадоволенням прибалтійців тим, що ЗСА продовжували займати пасивне вичікувальне становище в дні, коли справа про відновлення незалежности трьох республік була уже вирішеною справою. ЗСА стали 37-ою країною, яка визнала Литву, Латвію і Естонію.

На запитання, як він пояснює відсутність ентузіязму населення, естонський журналіст Ілле Ґрун саркастично відповів: „В останні дні до нас, знаєте, приїжджало стільки міжнародних постатей... Ось коли приїде королева Британії, це буде подія!"

В. Чорновола вітали в консуляті Франції

Київ (УНІАР). — Тут у неділю, 15-го вересня, у генеральному консуляті Франції відбулася зустріч Вячеслава Чорновола з головою Комісії у справах закордонних справ та збройних сил сенату Франції Жаном Лєкане. „Якби у західньому світі були переконані, що президентом України буде не комуніст, чи не колишній комуніст, тоді економічні кола Заходу виявили б більше довір'я до нової незалежної України", — сказав Ж. Лєкане під час зустрічі з Чорноволом.

Французький гість запросив В. Чорновола відвідати Францію, де йому буде влаштовано авдієнцію з колишнім президентом Франції Жіскаром д'Естеном і посадником Парижу Жаком Шіраком. Візита запляноване на другу половину жовтня. Впродовж минулого тижня В. Чорновіл відвідав генеральні консуляти Канади і Чехо-Словаччини, побував у Польщі на запрошення польського Уряду та зустрівся з консулями ЗСА.

„...Відроджувати забуті шедеври"

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Г. Колесса). — Кожний з представників музичного світу України, який заходить до нашої редакції, підкреслює необхідність виходу в широкий світ українського мистецтва, зокрема музичного. Цьому сприяють виконання українських творів в найбільш престижних залях різних континентів, проведення в Україні міжнародних музичних фестивалів за участю композиторів, критиків та продюсорів з різних країн. Не менш важливими є також виступи поза границями України наших видатних виконавців, які доносять до слухачів найкращі перлини української музики. До таких майстрів належить піяніст Володимир Винницький, лавреат міжнародного конкурсу молодих талантів імені Жака Тібо і Маргарити Лонґ в Парижі, викладач Київської консерваторії.

Піяніст В. Винницький під час інтерв'ю в редакції „Свободи".

— Я приїхав до Америки на запрошення композитора Ігоря Соневицького, керівника традиційних щорічних фестивалів у Гантері, на заключний концерт цьогорічного фестивалю, який відбувся 31-го серпня. На цьому концерті були присутні шанувальники мистецтва з Ню Йорку, Бостону, Філядельфії, Чикаґо, які влаштовують концерти у різних містах ЗСА. Вони запросили мене виступити в декількох містах, і таким чином у мене з одного концерту вимальовується ціле турне.

— Яким концертом Ви розпочинаєте це турне?

— В суботу, 21-го вересня, я виступатиму в Українському Інституті Америки на запрошення концертового бюра Ірени Стецури, відомого громадського діяча, яка допомагає мистцям з України проявити себе в Америці та об'єктивно оцінити свої сили через американських слухачів та критиків.

— З якою програмою Ви виступатимете?

— У моїй програмі будуть, як завжди, кращі зразки української та світової музики — твори Бортнянського, Моцарта, Ліста, Скорика, Шопена. Я підбираю їх таким чином, щоб поряд з музикою видатних зарубіжних композиторів стояли високого рівня українські твори, які б нічим не уступали попереднім і навіть могли б з ними конкурувати. Такі твори, які саме поняття „Україна", є поки що невідомі багатьом людям. Тому стараюся виносити в світ маловідомі або

(Закінчення на стор. 4)

ВИСТАВКА НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Дітройт. — В четвер, 26-го вересня, в ґалерії ЕКО, від год. 6-ої до 9-ої вечора відбудеться відкриття виставки народного мистецтва давнього і сучасного періоду України: Ікони на склі, образи, **вишивки, килими**, кераміка, декоративне скло. Виставка **привезена з України**. Виставку можна оглянути від 26-го вересня до 6-го жовтня, від понеділка до суботи в год. 11-ій рано до 5-ої по полудні. В неділю, від год. 11-ої до 2-ої.

АВТОБУС З НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Кредитова Кооператива „Самопоміч" спонзорує для членів-сеньйорів автобус з Ню Йорку до Вашінгтону на маніфестацію в неділю, 22-го вересня. Члени, які хочуть поїхати повинні зголоситися до „**Самопомочі**", 98 Друга авеню.

У СВІТІ

ДЕВ'ЯТЬ КРАЇН, ЩО МАЮТЬ вихід до Балтійського і Північного морів, підписали в Женеві угоду про захист живих істот водного довкілля. Угода обмежує вжикд шкідливих реченин у моря і риболовство сітями, у висліді чого гине багато дельфінів. Однак організація Ґрінпіс заявила, що договір повинен бути значно ефективніший. Серед країн, які його підписали, нема Польщі і Совєтського Союзу.

НІМЕЧЧИНА Й ІТАЛІЯ повідомили, що підтримують участь Совєтського Союзу у Всесвітньому банку і Міжнародному банку і Міжнародному валютному фонді не як спостерігача, а як повноправного члена цих фінансових організацій. Вони висловили впевненість, що Европейська економічна спільнота надасть СССР необхідну допомогу харчами у зв'язку з близькою зимою.

В ТАЛЛІНІ ВІДБУВСЯ мітинг протесту проти законопроєкту, згідно з яким гарантується автоматичне надання громадянства Естонії неестонцям, що проживають на території республіки. Громадська організація Естонська рада наполягає на тому, що громадянство можуть отримати лише ті неестонці, які володіють естонською мовою. В нинішній Естонії майже 40 відсотків населення становлять росіяни, українці і представники інших національностей. До 1940 року 90 відсотків становили естонці.

В АМЕРИЦІ

НАЙБІЛЬШІ В КРАЇНІ компанії життєвого забезпечення почали розглядати можливості створення велетенського фонду наглої потреби, який даватиме в потребі короткотермінові позички тим забезпеченевим фірмам, що в даному моменті потребують готівки. Сам фонд повинен бути фінансований забезпеченевими компаніями та побудований на взір позичкової програми Федеральной ради валютних резерв.

У ВАШІНҐТОНІ ЗОРГАНІЗОВАНО окрему комісію Крайової жіночої організації (НОВ) для перетворення її в політичну партію. НОВ мала б бути політичною партією вільною від будь-якої корупції та гіпокритизму, чим на їхню думку є пересяклі існуючі політичні партії. У новоствореній політичній партії НОВ мало б найтися місце для жінок і громадян різних етнічних груп в країні.

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ, 15-го вересня, у місцевості Вінтерсет в стейті Айова сенатор Том Гаркін проголосив свою кандидатуру на кандидата у президентських виборах від Демократичної партії 1992 року. Відрізняється цей кандидат у номінати тим, що відразу обізвав президента Джорджа Буша „безчуттєвим плютократом" з „глиняними політичними ногами". Крім того, він свою виборчу кампанію починає під гаслом рішучого вибору для виборців між урядом для упривілейованих і урядом для народу.

НАЙНОВІШІ ДОСЛІДИ виказують, що було б набагато дешевше, якби Федеральний уряд для деяких праць використовував своїх працівників, а не приватних контракторів. Сенатор Дейвид Прайор, демократ з Аркансо, що рівночасно є головою Комісії для справ урядових витрат і який таких дослідів домагався сказав, що власне ці досліди підтверджують його раніші здогади.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Переслухування у Сенаті

У минулому тижні почалося переслухування Комісією юстиції Сенату призначеного два місяці тому президентом Бушем кандидата до Верховного Суду, Кленеса Томаса. Дев'ять членів Верховного Суду займають той пост до смерти, — Тиргуд Маршалл зрікся через пізній вік і поганий стан здоров'я. Маршалл був чорним і президент Буш у два дні пізніше призначив знову чорного, суддю Апеляційного суду у Вашінґтоні, 42-річного Кленеса Томаса. Кандидат Президента може зайняти місце у Верховному Суді тільки після отримання згоди від Сенату. Був уже такий випадок, що призначений Президентом кандидат, суддя Апеляційного суду Борк, який у своїй юридичній кар'єрі був раніше професором конституційного права, перепав у голосуванні на пленумі Сенату, бо для демократично-ліберальної більшости Сенату він був надто консервативним.

Кандидат до Верховного Суду повинен бути кришталю чесним, мати за собою бездоганну минувшину, вміти розрізнювати добре від зла і мати стовідсоткові фахові кваліфікації.

Кожний президент ЗСА отримує відомості про такі необхідні прикмети (чи хиби) кандидата від Еф-Бі-Ай та своїх дорадників. Кленеєс Томас був відомий, як консервативний республіканець, який виріс серед мурінської бідноти і зробив кар'єру важкою працею. Зараз після проголошення його кандидатури — центральна організація чорних в Америці „Для розвитку кольорових людей" — заявилася проти Кленеса Томаса, як надто „правого" у відношенні до „громадських свобід". Провід цієї організації і вся велика громада чорних в Америці зацукалися, коли президент Буш повідомив через посередників, що коли б Сенат не затвердив Кленеса Томаса — він ніколи більше не призначить чорного і вони втратять цю позицію у Верховному Суді. Що ж торкається становища Томаса до громадських прав, то пригадано, що Томас заявив був вісім літ тому: „Я обурений, що накладається вищі кари за вламання до чужої поштової скриньки як за порушування основних громадянських прав".

Але сенатська Комісія юстиції, чи радше її члени-демократи, не цікавляться основними, вищезгаданими прикметами, що їх повинен мати кандидат до Верховного Суду. Вони не цікавилися фактом, що Адвокатська Палата визнала Кленеса Томаса „кваліфікованим юристом". Вони мали на меті пришпилити Томаса, як противника абортів. Проблема абортів стала політичною проблемою в Америці і це не свідчить добре про теперішній моральний клімат в Америці Кленеєс Томас, католик, заявив був, що він шанує присуди Верховного Суду, між якими було також ствердження, що аборти не перечать Конституції. Це була леґалізація абортів, яку використовують жінки для створення окремих клінік, де переводять аборти — на кошти стейту або даного міста. Католицька Церква принципово забороняє аборти, але й вона признає вийнятки, коли треба перевести його для рятування життя вагітної жінки. Президент Буш заявив був у своїй передвиборчій кампанії тому два роки, що він признає конечність рятування життя і здоров'я вагітної жінки і тоді, коли вона впала жертвою знасилування. Комісії юстиції Сенату цього замало. У перших двох днях переслухування запитували Томаса 70 разів як він ставиться до цієї проблеми. Він відповідав і його відповіді не задовольняли демократичних сенаторів, бо вони хотіли ясної відповіді „так" або „ні", а він цього не казав.

Президент Буш висловив переконання, що Сенат таки затвердить Кленеса Томаса. Мабуть, його оптимізм виправданий, бо хоча демократичні законодавці використовують кожну нагоду, щоби накоститп республіканському Президентові, відкинення Томаса було би також яскравою партійно-політичною демонстрацією проти дуже популярного Президента, що воно могло би бумеранґом вдарити по Демократичній партії. До того ж сучасна пливка міжнародна ситуація із знаком запиту над дальшими подіями на Сході Европи, з громадянською війною в Юґославії, — конфліктом з Ізраїлем та всією ситуацією на Близькому Сході — все воно не дозволяє на створювання у світі враження, що в ЗСА настала міжпартійна боротьба. За всією вирогідністю переможе державницький підхід, вищий за підхід партійницький.

Микола Руденко

СТАЛОСЯ!

II

У залі почалась антиукраїнська істерія. Аби захистити гідність українського народу, виступив Ростислав Братунь. Перекажу виступ Братуня, так, як його зберегла моя пам'ять:

— Шановні депутати, невже ви не розумієте, що антиукраїнська істерія — нічого доброго нам не обіцяє. Я уповноважений заявити, що самостійна Україна вже ніколи не повернеться до кривавої імперської структури. З цього треба й виходити. Було б значно ліпше, якби ми побачили, що український народ готовий дружити з російським народом. Нас лають бандерівцями. Так, саме лають, хоч ми це слово і не сприймаємо як лайку. Але ж, зверність увагу, саме ми, львів'яни, найперші підтримали російський парлямент, коли він боровся з заколотниками. В Західній Україні ви не знайдете жодної партії (окрім комуністів) і жодного виробничого колективу, який би не проголосив заколотникам свого полум'яного „Ні"!.

Проте відчувалося, що в залі вельми багато людей, які з різних причин взагалі не симпатизують Російському парляментові. Зрештою це можна зрозуміти: тут було надто багато комуністів, яким насолив Єльцин. Взагалі кажучи, Верховна Рада Совєтського Союзу не повністю була обрана народом — на одну третину вона волею ЦК зформована із представників тих організацій та настанов, котрі під час її, так званих „виборів" становили підвалини совєтської держави в її сталінсько- брежнєвському розумінні.

На жаль, згодом виявилося, що після проголошення незалежности України в шоковому стані перебували не лише депутати всесоюзного парляменту, а й керівництво Російської федерації. Борис Єльцин та посадник Москви Попов зробили несподівані заяви щодо перегляду міжреспубліканських кордонів. Було ясно, що ці заяви пов'язані з виходом України з Совєтського Союзу. По Україні прокотилася хвиля обурення: як видно й демократи, що виросли в атмосфері імперського шовінізму не вільні від його наркотичної дії. А проте, в середовищі Російського федеративного парляменту знайшлися тверезі голови, ухвалили негайно ж послати делеґацію в Київ. Ця вістка прийшла й до сесійної залі Верховної Ради. Літак уже був готовий до злету, російські парляментарі просили, щоб сесія визначила делеґацію із складу депутатів Верховної Ради СССР. Сесія на цей раз доволі мудро вирішила послати в Київ двох опонентів — Анатолія Собчака та Юрія Щербака. До них додали іще двох депутатів.

Що відбувалося в цей день на сесії всесоюзного парляменту, немає сенсу описувати детально. Біля мікрофонів вирувала словесна піна, більшість депутатів присвячувала свої виступи самовиправданням стосовно власного ставлення до путчистів. Хтось запевняв, що він був десь у санаторії чи в степу, хтось пишався своєю участю в барикадних подіях біля так званого Білого Дому (будинок Верховної Ради Російської Федерації). Час від часу звучали самокритичні фрази щодо перебігу сесії, але депутати забували про мільйони телеглядачів. Переважна більшість виглядала вкрай непривабливо. Надійшла пропозиція, аби запросити на сесію Боріса Єльцина — хай він скаже своє слово. Посланий до нього депутат привіз відповідь: Боріс Єльцин готується до виступу на з'їзді, приїхати на сесію не має змоги.

Мушу узагальнити ті відчування, котрі в цей час були властиві більшості депутатів союзного парляменту: Єльцин працює над тим, щоб зруйнувати всі без вийнятку союзні структури, а спантеличений Горбачов слухняно виконує його вимоги. З безлічі окремих фактів складалося враження, що сьогодні країною керує Російський парлямент. Щождо всесоюзного, то йому було дозволено стрясати етер, демонструючи перед народом власну агонію.

Вранці, на другий день, сесія розпочала свою роботу заявами Анатолія Собчака та Юрія Щербака, котрі повернулися з Києва. Собчак оглушив всесоюзних депутатів такою заявою:

— Шановні колеґи, дозвольте повідомити, що від нині Совєтського Союзу вже немає — він припинив своє існування. Докладніше про це повідомить депутат від України Юрій Щербак.

З цим письменником я майже незнайомий: він з'явився на літературному небосхилі тоді, коли я вже працював сторожем на атомному могильнику в Пирогові. Офіційно ми познайомились на святі Незалежности в Палаці „Україна". Це кремезна, сильна людина, отаманської вдачі.

Мова виважена, точна, а голос твердий і владний. Сьогодні Юрій Щербак обіймає посаду міністра в справах екології в українському уряді. Державним голосом він зачитав „Комюніке", котре сьогодні облетіло світ і не потребує перекладу. Особливо депутати були приголомшені тим, що в цьому „Комюніке" кілька разів Совєтський Союз названий „колишнім". Якщо він справді колишній, то кому ж потрібна їхня балаканина? „Комюніке" повністю знімало питання про перегляд кордонів. Україна і Росія підтвердили свою вірність Договорові, що був укладений у 1990 році. Там чітко і ясно сказано, що високі сторони не мають територіяльних претенсій одна до одної. Щодо заяви Єльцина і Попова, то віцепрезидент О. Руцкой пояснив на Президії Верховної Ради України: слова Єльцина не мають законної сили — вони були сказані зопалу.

Закінчення буде.

Роман Кухар

ЛЬВІВ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Ольга Вітошинська, „Непереможний лев", повість-хроніка, обкладинка книжки мистця Юрія Кульчицького, оформлення її Маркіяна Цирана, ілюстрації в тексті, примітки, портрет О. Вітошинської й бібліографічна замітка на оборотній обгортці книжки, Українська Видавнича Спілка, Лондон-Париж, 1991, ст. 136.

Наша широковідома журналістка Софія Наумович, сестра недавно померлої письменниці Оксани Керч, вона ж і письменниця Ольга Вітошинська, в одній особі, авторка історичної повісти „Анна Ярославна — королева Франції". Досліді студії Ольги Вітошинської, що звершились докторатом Паризької Сорбони й доцентурою в УВУ, дали привід до її особливих зацікавлень різними періодами історії України, старої й новітньої доби. Вислідом її вникнення в період першої та початку другої совєтської окупації Західньої України, в 1939-44 роках, стала й повість-хроніка „Непереможний лев", себто Львів у трагічних воєнних роках терору совєтської імперії.

Цей рід повісти становить особливий літературний жанр, оскільки твір спирається на історичних фактах, а водночас перемережила його авторка своєю творчою інвенцією, коли їй треба було представити рельєфно події досі ще не освоєні достатньо. До таких епізодів, позначених аторчиною т. зв. „ліценція поетіка", належить зокрема живо відпечатаний перебіг конференцій у Митрополичій палаті, в яких засвідчено благородність і великодушну доброчинність титана гуманности, князя нашої Церкви, Митрополита Кир Андрея супроти жидівських рабинів, Кагане, Левіна й їхньої пастви. На жаль, ізраїльський Кнесет і досі не знайшов місця в садку праведників, „Яд Вашем", для відзначення в ньому пам'яті рятівника жидівських дітей і провідних людей кагалу, Слуги Божого Андрея.

Хроніка подій того фатального для долі нашого народу часу насвітлена в повісті автентично (як, наприклад, тортури наших в'язнів у Замарстинівській енкаведівській катівні, що їх символізують допити Матері-ігумені Йосифи), або ж дуже ймовірно (театральна дискусія над „Тріюмфом прокурора Дальського" Костя Гупала, перебіг подій пов'язаних із Актом відновлення державности України з 30-го червня 1941). Тут Ольга Вітошинська віддала значну суспільну послугу звітодавця досі не задокументованих повністю дій та їх характеру з нашої недавньої історії.

Не зважаючи на обширність інформативного охоплення різних проявів суспільно-культурного життя описуваної доби, дещо треба доповнити до авторчиних характеристик. У складі персоналу Львівського оперного театру не можна поминути такого видатного аса сцени, як Володимир Карпяк, чи надійного молодого актора й водевіліста, Сліпенького, який згодом згинув на стійці вояка Дивізії „Галичина" в битві під Бродами.

Вражає пропущення у списку талантів Львівського оперного театру солістки Люби Німців, а особливо сопрано-кольоратури Ніни Шевченко, що виконувала ведучі партії в „Фавсті" (Марґарета), „Ріґолетто" (Джільда) й у Лисенковому „Ноктюрні". І В. Карпяк, і Л. Німців, і Н. Шевченко вже в вічності.

Теж годиться справити деякі неточності в обговорюваній повісті-хроніці. У процесі Екзекутиви ОУН брали участь 59 підсудних, не 69, як подано в тексті книжки (між засудженими на смерть були тоді Арпад Березовський, Максимів, Володимир Комар, Роман Горбаль, Наталка Винників, і т.д.). Спікером у радіостанції ім. Євгена Коновальця у Львові був Юліян, а не Юрій Савицький. Правопис російського слова „бути" (будучого часу) є „будєт", не „будьот", як подано в вислові — „вам плохо будьот".

Це незначні огріхи, які можна легко справити у другому виданні книжки. Вона має не абияку хронікальну вартість у відтворенні течії життя неволеного проте нескореного народу в той жахливий, часом здавалось, безнадійний час ворожого безправ'я, брунатного й червоного, на тратованій танками, грабованій, кров'ю і смертю значеній українській землі. „Непереможний лев" чітко зображує обридливу совєтську дійсність із її типічними атрибутами — органами НКВД, Спец-бюро, Заґсами, сексотами, застінками, парашами тощо. Тут виведено теж акуратно атмосферу й побут у сірій займанщині пажерливого Райху — в Дистрикті „Галичина" гітлерівської Генеральної губернії. Читач найде у творі багато інформативного матеріялу й деякі невідомі факти, що їх ретельно визбирувала Ольга Вітошинська, наприклад, знищення енкаведистами накладу недрукованої праці проф. Михайла Возняка з обсягу історії української літератури, під заголовком „Церковнослов'янські старовинності".

Юрій Стефанівський

Роля політв'язнів у боротьбі України за незалежність

Українські політв'язні — скільки їх? Про це знають Санкт-Петербурґ і Соловки і Норильськ, Талергоф і Колима, Береза Картузька і Воркута, а ще Маґадан, Інта, Тюмень, Кенґір, Спаськ, Караґанда, Балхаш, Освенцім, Бухенвальд, Саксенгаузен, Луб'янка — ність їм числа.

У сибірській тайзі кожна друга сосна співає по-українськи, кожна копальня чи залізниця, побудовані совєтами в Сибіру та Казахстані — братська могила українців.

Патологічну ненависть мали окупанти — СССР, Польща, Румунія, Угорщина, нацистська Німеччина — до народу України за його прагнення до соборности та незалежности. Повставали тюрми, наповнювалися концтабори, які перетравлювали мільйонні людські потоки, викидаючи як відходи трупи, скалічені кістки, скалічені долі, але це не зламало горді і сильні душі українців.

Коли почалися демократичні процеси на Україні, політв'язні, яким пощастило вижити, активно у них включилися — спочатку обережно, оглядаючись, а потім все ширше і сьогодні вони реальна політична сила.

На виставці, влаштованій при установчій конференції Львівського „Меморіялу" 2,5 роки тому, вперше були виставлені матеріяли про ґеноцид Совєтського Союзу проти народу України, про психіятричні політичні табори. Тоді, на конференції із уст багаторічного в'язня Інти Львівської поетеси Орисі Матешук та колишнього малолітнього в'язня таборів СССР Ю. Стефанівського вперше пролунали вимоги визнання національно - визвольної боротьби народу України у 20-80-их роках проти совєтського окупанта, регабілітації Греко-Католицької Церкви ,а також всіх національно-свідомих політичних партій, організацій та рухів, в т.ч. УВО-ОУН-УПА, реабілітація всіх політв'язнів був перегляд справ та відшкодування їм та членам їх родин коштом СССР спричинених матеріяльних та моральних збитків, проведення Міжнародного трибуналу типу Нюрнберзького, де б злочини „страны Совєтов" проти народу України були кваліфіковані як ґеноцид, злочини проти людства, на які не поширюється термін давности.

Восени 1989 року в рамках Львівського „Меморіялу" створився Клюб репресованих, в серпні 1990, постала Львівська обласна Спілка політв'язнів України в лютому „Діти України — політв'язні" (про неї дещо пізніше), а в квітні 1991 року у найпрестижнішому та найбільшій залі Львова, де звичайно проводилися найважливіші компартійні збіговиська, був проведений Установчий З'їзд Спілки українських політв'язнів, у роботі якого взяло участь понад 1,100 делеґатів від усіх областей України, делеґації політв'язнів Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Вірменії, Росії, Білорусії, Москви, голова Української Католицької Церкви на Україні, колишній політичний в'язень совєтських таборів Митрополит В. Стернюк, народні депутати СССР та України.

З'їзд прийняв Статут та обрав Велику Раду Спілки, яку очолив багаторічний в'язень сталінських та брежнєвсько-андропівських таборів, голова Львівської обласної організації Спілки політв'язнів України інж. Іван Губка.

Разом із Товариством репресованих (м. Київ) Спілка політв'язнів провела 22-23-го червня цього року в Києві Перший всесвітній Конґрес українських політв'язнів, на який з'їхалися делеґації з цілого світу, разом із Львівським відділенням археологічної комісії Академії Наук України та Всеукраїнським Братством ветеранів УПА 25-26-го червня у Львові — міжнародну конферецію „Національно-визвольна боротьба 20-50-их років в Україні", на якій мали доповіді такі відомі вчені, як д-р М. Марунчак (Вінніпеґ), проф. О. Кушпета (Роттердам), кандидат історичних наук Я. Дашкевич (Львів), ред. П. Дужий (Львів), доктор Урвіхт. (Мюнхен), а також інші дослідники, між якими і автор цієї статті.

Найбільш чисельні організації Спілки є в Галичині. Лише у Львівській обласній Спілці є 17,000 активних членів, а всього, за нашими підрахунками на Львівщині репресованих за політичними мотивами людей, включно з колишніми малолітніми в'язнями та особами, які народилися в місцях, де відбували покарання їх батьки — політв'язні, 250 — 270,000 осіб.

Велику ролю відіграють колишні політв'язні у сучасному політичному житті України, бльокуючись з іншими демократичними партіями та організаціями під проводом Народного Руху України. Брати Горині, Л. Лук'яненко, В. Чорновіл, І. Калинець-Стасів, Г. Алтунян, З. Ребрик, С. Хмара, М Яковина — це лише у Верховній Раді України, а скільки їх працює в Радах нижчих рівнів, в громадсько-політичних організаціях, партіях.

Уже у часи перебудови йшли колишні політв'язні в перших рядах на прорив омонірських кордонів, брали участь у голодівках у Москві та Києві, аґітували під час виборів за кандидатів демократичного бльоку, тижнями стояли, як мур, на вулицях і площах Києва та Львова, на барикадах Вільнюса, Риґи та Москви, їх били ґумами та саперними лопатками, труїли газом

(Закінчення на стор. 4)

Микола Мушинка

МОЇ ВРАЖІННЯ З „ЧЕРВОНОЇ РУТИ" І ЗАПОРІЖЖЯ

II

Екстремні умови „Червоної рути"

Але повернімся до „Червоної рути". Вона і справді відбувалася в екстремних умовах, в умовах жорстокої боротьби організаторів з місцевою владою, яка від самого початку була проти її проведення. Партійний апарат і вся бюрократія вважали загальноукраїнський фестиваль в цьому „тихому", майже зрусифікованому місті, зайвим клопотом і вирішили всіми силами перешкодити його переведенню. Спочатку вони заявили що місто може прийняти не більше шістсот гостей включно з виступаючими і закордонними туристами. Організатори знайшли можливість прийняття кількох десятків тисяч гостей... Потім їм сказано, що нема транспорту. З допомогою прийшли міста з цілої України, даючи автобуси для безплатного користання гостей. Немає коштів, — сказали партійні апаратчики. — Знайшлися спонсори. Отак були подолані майже всі перешкоди.

Та неочікувані й невидимі поліна почали падати під ноги організаторів вже на місці.

Фестиваль мав розпочатися спільною Службою Божою Української Православної Автокефальної Церкви та Української Греко-Католицької Церкви на одній з площ Запоріжжя, (в місті Запоріжжя і по цей день немає діючого храму!). Влада не дозволила, вимагаючи, щоб Службу відслужили священики Російської Православної Церкви...

Урочисте відкриття фестивалю „Червона рута" було встановлено на 7-му годину на футбольному стадіоні „Металург". На стадіоні о 7-ій годині справді зібралося кілька тисяч людей, однак ще о 7:45 на сцені проходили проби звукової апаратури, яку монтувала якась польська фірма. За сценою за весь той час терпеливо чекали два єпископи (УАПЦ- владика Пантелеймон, УГКЦ — владика Юліян Вороновський) із своїми святими хоругвами й інсиґніями.

Сотні „поганських жреців", що терпеливо чекали на сиґнал виходу на бігові доріжки стадіону, по кілька разів вигасали смолоскипи; коні з „козаками" нетерпеливо гарцювали за трибуною, не розуміючи, що це сталося, що їх не випускають на стадіон. Врешті — решт єпископам сказали, що їх благословення відхиляється і вони — сердиті й знеохочені, попрямували на свої місця на трибуні. Публіка теж хвилювалась і намагалась по-своєму переглушити голоси польських звукооператорів, скандуючи різні гасла, в основному політичні: „Геть союзний договір!", „Україна без Москви'", „хай живе Ка-Пе-еР-еС на Чорнобильській А-еС!" і тому подібне.

Нарешті після майже одногодинної затримки на стадіон вирушила сотня босих поганських (скитських чи може сарматських) хлопців із смолоскипами та дівчат з чашами вина: і хлопці, і дівчата в предивних однокольорових (блакитних) костюмах. За ними усі співаки та музиканти, яким доведеться виступати на фестивалі. І ще якийсь, мабуть головний жрець у дивовижному костюмі з десятиметровим „хвостом" із золотистої штучної тканини (Бог сонця?) Із репродукторів лунає поганська молитва — заклинання до сонця (мабуть єдиний оригінальний фолкльорний твір в цьому початковому штучному видовищі), офіційні промови, привітання і фестиваль „Червона рута" відкрито.

За першу годину звук „випадав" разів п'ять. Ці вимушені перерви заповнювали змагання козаків, (артистів місцевого цирку), їх одчайдушна їзда на конях навколо стадіону.

Першою на сцену вийшла Київська група „Кому вниз" переможець „Червоної рути 89". Її пісню на слова Т. Шевченка „Світе милий" всередині обірвано. За неполадок у звуковій апаратурі не довелось закінчити ні пісню на слова О. Олеся „Ворони". Випадок чи свідомий саботаж? І це повторюється кожних десять хвилин.

Нарешті десь після години на сцену запрошують обох єпископів — православного автокефального Пантелеймона та греко-католицького Юліяна. Обоє вони виголошують запальні патріотичні промови, перший передає учасникам фестивалю благословення від імени Патріярха Мстислава, другий — від кардинала Любачівського. Під кінець ритуалу єпископ Юліян запевнив учасників, що відтепер ніяких перешкод у постачанні концерту енерґією не буде. Після благословення все піде як слід.

І справді — дальші три години звукова апаратура працювала бездоганно.

Група „Кому вниз" нарешті закінчила свою високо політичну і патріотичну програму піснею на слова Самійленка „Ельдорадо". Після неї на сцену вийшла Марічка Бурмака. „Поки Україна буде в ярмі, я буду співати сумні пісні", — заявила вона і проспівала пісню на слово О. Олеся „Коли б ми плакати могли" та кілька пісень поетів „розстріляного відродження". В багатьох глядачів я бачив сльози на очах. На її зміну на сцену вийшла група „Зимовий сад" із співаком Олександром Тищенком, який буквально наелектризував публіку.

Коли він заспівав „Музейну гордість" — тисячі молодих людей немов на команду встали із своїх місць на трибунах і побігли на фотбольну площу танцювати: групами, парами, поодинці, хто як міг і вмів, переважна більшість в народних одягах десятки синьо-жовтих прапорів майоріли на площі, в одному місці танцюючи зробили величезне коло, в іншому — довжелезний ключ, тут стругають гопака, там „рокен-рол", молодь потрапляє в своєрідний транс і по-справжньому забавляється, а співак чарівним голосом підтримує цю забаву. Подібні картини ми бачимо лише на телебаченні чи з відеокасет. Тут усе це має український характер: в молодих людях з різних місць і різних країн світу пробуджуються національні гени, вони фізично відчувають взаємну спорідненість, хапаються за руки, туляться один до одного; їх єднає українська пісня і модерна музика. Це українська молодь кінця XX століття на своєму фестивалі!

Та ще не затихли звуки пісні О. Тищенка, як із репродукторів озивається сувора команда: „Просимо глядачів звільнити футбольне поле. Ця команда згодом повторюється багато разів.„Чому?" — дивуються люди, — Та ж ми не приїхали сидіти, а забавлятися!" Це ж наш фестиваль, фестиваль молоді, тож чому нас гальмують? Ми ж нічого поганого не робимо! Пізніше я довідався, що організатори, винаймаючи стадіон, змушені були зобов'язатися, що траву на футбольному полі не буде потолочено, інакше їм доведеться платити велику кару.

Закінчення буде.

СПРАВА ПРО ВИМОГУ президента Джорджа Буша до Конґресу, щоби відложити до кінця року дискусії та голосування над ґарантією 10-ти біл. дол. позички для Ізраїля викликали багато несподіваних реакцій. Найбільш занепокоєні цією справою є провідники американських жидівських організацій, навіть ті, що колись дещо критично ставилися до політики прем'єр-міністра Ізраїля Їцака Шаміра. Генрі Зіґман, заступник голови Американського жидівського конґресу, заявив, що для нього найбільшою несподіванкою було пов'язання президентом Бушем вищезгаданих ґарантій на позичку з мировою конференцією на Близькому Сході, що мала б відбутися в жовтні.

Ню Гейвен відзначив проголошення незалежности України

„Ми переживаємо історичний момент відзначення проголошення незалежности України. В той момент ми заявляємо солідарність відносно волі українського народу, який вирішив бути господарем на своїй землі після довголітньої неволі", — заявив проф. Іван Телюк, діючий голова відділу УККА в Ню Гейвені, Конн., відкриваючи громадське віче, яке було скликане в церковній залі св. Михаїла після проголошення в суботу, 24-го серпня, незалежности України.

До президії віча запрошено о. пароха Романа Голембу, Христю Мельник — голову місцевого комітету Фонду Допомоги Україні, Руху і проф. Романа Гожого, представника церковного комітету парафії св. Михаїла.

Відтак Христя Мельник англійською мовою подала докладніші повідомлення про події в Україні, про те, що „президент українського парляменту Леонід Кравчук на пресовій конференції 24-го серпня проголосив резиґнацію з КПУ, а також скликав надзвичайну сесію українського парляменту, який проголосував, що Україна стає незалежною республікою і виходить із складу Совєтського Союзу". Другою частиною віча були виступи окремих громадян міста Ню Гейвен, які висловлювали свої почуття радости з нагоди такої хвилини — проголошення незалежности України.

Марія Гижа, народжена в Америці, висловила радість, що дочекалася такої історичної хвилини. Потім виступали Й. Собко, Р. Гижий і о. парох Р. Големба.

Представники телебачення, каналу 30, фільмували віче і брали інтерв'ю із цієї нагоди.

Увечорі, о 7-ій годині, програма віча була висвітлена на телевізії.

Того ж дня пополудні представники обидвох церковних громад, автокефальної і католицької, міста Ню Гейвену відбули пресову конференцію у місцевому щоденнику „Ню Гевен Реджістер". У понеділок, 26-го серпня, на першій сторінці була поміщена відповідна стаття.

І. Т.

ДОДАТОК

В моїй статті „Внесок українського інтелекту в космічну технологію", з 27-го липня 1991 року пропущено з моєї вини прізвище Юрія Кондратюка, автора книжки „Завоювання космічних просторів", український переклад якої був опублікований в 1972 році в ЗСА, заходами нюйоркського Відділу ТУІА. — Лев Яцкевич.

Людина, гідна наслідування

Лена та Роман Іваницькі, які живуть нині у Варм Мінерал Спрінґ на Фльориді (фотографія поміщена в газеті „Сарасота Ґералд Трібюн" з 22 червня 1991 р.).

Чи часто нам доводиться чути або читати на сторінках наших газет про людей, які своєю невсипущою діяльністю не дають нам розтанути в багатонаціональному морі? Про людей, які послідовно і невпинно використовують кожну нагоду ширити правду про Україну серед чужинецького світу?

Такою унікальною, повною посвяти, енерґії і любови до свого народу є багатьом нам відомий меценат української культури Роман Іваницький та його дружина Лена.

Ми часом читаємо у нашій пресі про українських меценатів, без яких тяжко уявити розвиток нашої культури на чужині. Незаперечною правдою є, що кожний народ живе так довго, як довго живе його національна культура.

Подружжя Іваницькі належить до винятковоï соборної категорії жертводавців на культурні і релігійні цілі. Підкреслюю, соборної тому, що жертвували всім тим, праця яких була відома для загалу.

Зверніть увагу, що крім того, що людина щедро жертвує, знаходить час поза своїм підприємством брати активну участь у різних релігійних і громадських організаціях.

Роман Іваницький і його дружина Лена є добрим прикладом для нас усіх, які опинилися поза межами Батьківщини.

Роман Іваницький — хто він і чому заслуговує на нашу увагу? Це людина, яка пережила страхіття двох окупаційних режимів, що залишили нашу країну в тотальній руїні.

Роман Іваницький родом з Галичини. Народився 19-го вересня 1915 року у містечку Войнилові в родині судового урядника Івана і Олени Рахмідовських. Він — політичний в'язень Берези Картузької. Недавно попав мені до рук спомин о. Йосифа Кладочного, який разом з Р. Іваницьким пережив тяжкі дні „концентраку" (цілий час живе у Львові).

Кілька слів про Березу Картузьку. Там колись був монастир картузів, а це чин контепляційний, відгалуження бенедиктинів із загостреним статутом. За царської Росії там побудовано казарми, які стали центром концентраційного табору. Місцевість та була загороджена високим плотом, обведена ровами і дротами. Поляки запроторювали туди всіх тих, яких вважали ворогами польської держави, а робили вони це без суду і без можливости оборони. Ціль їх була залякати національні меншости, які до речі в той час становили майже третину тодішньої Польщі.

Кого там з наших не було, а було їх всіх майже 10,000. „Кацетники" переносили страшні побої і знущання. Багато з них запитували себе: „Невже щось такого може діятися в XX столітті в католицькій державі?"

Напередодні большевицько-німецької війни в 1941 році Р. Іваницький попадає до совєтської тюрми в Самборі. Маючи за собою польський концтабір, був він загартований переносити нелюдські знущання комуністичних катів. Та невдовзі почалася війна, енкаведисти кожної ночі поспішно розстрілювали людей.

У тих безвихідних страшних годинах вичікування смерти лишилась для нього лише молитва. В тому до краю напруженому моменті для Іваницького була М. — дівчина, яка сиділа в камері поверхом нижче. З хліба вона зробила для нього вервичку, яку по шнурочку вдалося йому дістати через вікно, коли змінялася варта. Мало того, вона стукаючи в мушлю, щовечора вчила його молитися з вервиці.

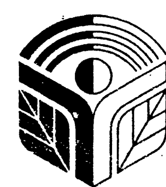
27-го червня настав страшний ранок. Енкаведисти знали, що кожний день приносить їм кінець, тому почали масово розстрілювати в'язнів. Вигнали на подвір'я понад 300 в'язнів і з усіх вікон стріляли і кидали гранати. Р. Іваницький, легко поранений, чудом вцілів під трупами, , молившись з верлички. Як вояк української дивізії „Галичина", він був тяжко поранений у боях під Бродами. Нарешті, як усі ми, опинився на еміґрації в ЗСА. Спочатку пройшов технічний вишкіл на кресляра, а за кілька років відкрив у Ню Йорку своє власне підприємство „Делта імпорт", яке йому пішло дуже добре. За рахунок прибутків займається харитативною працею. Найперше надає матеріяльну допомогу студентам в країнах Південної Америки, а також дуже щедро жертвує на молодіжні організації, загальногромадські і церковні, а головно мистецькі.

Переїхавши з Ню Йорку на Фльориду на заслужений відпочинок, відразу там взявся за громадську працю, головно на зовнішньому відтинку: ширення правди про Україну, який у нас скрізь є занедбаний. На фестивалях виставляв різного роду наше багате мистецтво з мапами про Україну. Найбільшою заслугою Іваницького були зв'язки з американською пресою, через яку він постійно інформував американців про Україну.

Завершенням його амбасадорської праці було довжелезне інтерв'ю в газеті „Сарасота Ґералд Трібюн" із знимкою його і дружини на першій сторінці в українському строї, зроблена в його хаті, яка виглядає наче музей українського мистецтва.

Треба подивляти подружжя Іваницьких за їх безперервне намагання ширити правду про Україну.

Микола Чорний

CHILDREN OF CHORNOBYL RELIEF FUND
Donations: Made in memory of
BOHDAN STEPAN DEMCHUK

PepsiCo Wines & Spirits International	$100	George Cherney	$50
Monsieur Henri Wines, Ltd.	$100	Alexander Pryshlak	$25
Richard Dapah	$50	Walter Strozynsky	$25
Mr. & Mrs. Edward Kuchar	$100	Roman Kobryn	$25
Mr. & Mrs. John Dorozynsky	$100	Alexander Krumszyn	$25
Mr. & Mrs. Roman Hayetskyj	$100	Jaroslaw Czernyk	$25
Osyp & Maria Moroz	$50	Roman Sakolsky	$25
Deborah Eisner	$50	Jaroslaw Fedun	$25
Roman G. Omecinskyj	$100	Natalia Fedun Wojeickyj	$25
Jeanne & David Elliott	$50	Julian Zahalak	$20
Richard Dalton	$50	Andrew Zakrewsky	$10
Ukrainian St. Nicholas Brotherhood Society of Astoria — Branch #5	$100	B. Kramarchuk	$100
Dr. & Mrs. Zenon Matkiwsky	$100	V. Kramarchuk	$100
Orest & Andrij Horodyskyj	$20	A. Kramarchuk	$100
Melania Banach	$100	O. Fenchun	$25
Dr. Clemens Rohozynskyj	$100	V. Ivanyshyn	$30
Michael Litzig	$75	P. Mychajlewych	$20
Orysia Panchuk	$50	O. Slupchynskyj	$20
Oleh Ratych	$50	H. Bodjik	$20
Roman Holiat	$50	L. Brynovsky	$20
Roman Danyluk	$50	K. Babiuk	$10
Michael Spies	$50	J. Balaban	$10
		P. Patriak	$10
		Total donation to CCRF	$2100.00

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

св. п. д-ра психології

БОГДАНА Я. ЦИМБАЛІСТОГО

будуть відслужені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

у вівторок, 24-го вересня 1991 року в церкві св. Володимира у Ґлен Спей, Н. Й., о год. 9-ій ранку;
в церкві св. Тройці у Вашінґтоні, Д. К., о год. 7:30 вечора;
в катедрі св. Йосафата в Пармі, Огайо, о год. 8:15 ранку.

Дружина МАРТА з родиною

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

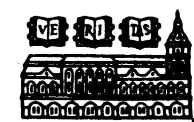
за спокій і вічну радість душ померлих Добродіїв Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. декан Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у вівторок, 24-го вересня 1991 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці, в Озон Парку, Н.Й., за блаженнішої пам'яті:

ІРЕНУ ГНАТЧУК
д-р МАРІЮ КОЗНАРСЬКУ
ІРЕНУ і МИРОСЛАВА КОЛТУНЮКІВ
ЄВГЕНА і ФАЛИНУ КУЛЬЧИЦЬКИХ
ІРЕНУ ЛЮБЧАК
д-ра прав ІЛЛЮ МУЛУ
НАДІЮ ПЕТРИШАК
інж. БОГДАНА РАКА
проф. ПАВЛА СИРОТЮКА
ТЕОДОРА і ТЕКЛЮ САРАХМАН
ІВАНА ФІНКОВЯКА
ЗЕНОНА ШВЕДАКА

Всіх жертводавців ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!
ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Колишні вояки 1-ої УД УНА
Норт Порту, Фла., та околиці

повідомляють громадянство, що дня 28-го вересня 1991 р. по довгій недузі, упокоївся наш побратим по зброї

сл. п.

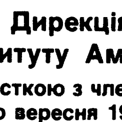
ІВАН ЛОТОЦЬКИЙ

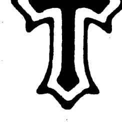
колишній учасник боїв під Бродами та довголітній член Станиці Братства.

Опечаленій родині складаємо глибоке співчуття.

Дирекція
Українського Інституту Америки в Ню Йорку

ділиться сумною вісткою з членами та українською громадою, що дня 6-го вересня 1991 р. відійшов у вічність на 83-му році життя

бл. п. д-р мед.

Володимир Онуферко

видатний член УІА, колишній медичний консультант Суспільно-Харитативної Служби в Мюнхені і філянтроп українських установ.

Щирі співчуття складаємо родині та приятелям покійного.

Ділимося сумною вісткою
з ріднею, приятелями та знайомими, що

д-р

ОЛЬГА МРИЦ

доцент, завідуюча катедрою ботаніки на Медичному Факультеті у Львові в роках 1939 до 1944 упокоїлася в Криниці Живці на Лемківщині 22-го серпня 1991 р. Похоронена на місцевому цвинтарі.

В глибокому смутку залишені:
сестри —
ТЕОДОРА МРИЦ-САВЧАК
ЛЮБОМИРА МРИЦ-ПЕЖАНСЬКА
брат — БОГДАН МРИЦ з дружиною ТАМАРОЮ
сестрінок — КОСТЬ ПАНКІВСЬКИЙ
ближча і дальша родина у Львові, Польщі й Америці

НЕДІЛЯ, 22-го ВЕРЕСНЯ, 1991 РОКУ — ВАШІНҐТОН — ЧИКАҐО — ЛОС АНДЖЕЛЕС ВСІ НА МАНІФЕСТАЦІЮ: „ТІЛЬКИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ПРИНЕСЕ СВОБОДУ Й ДЕМОКРАТІЮ ДЛЯ УКРАЇНИ!"

ПРЕДСТАВНИКИ КОМІСІЇ ООН в питаннях сільського господарства і харчів заявили, що цьогорічний неврожай в Совєтському Союзі створить критичну ситуацію і для інших країн. Додаткове постачання харчів до СССР підніме ціни на світових ринках, а це, в свою чергу, позначиться на загальному обсягові західньої допомоги країнам Азії і Африки.

,,...Відроджувати..."

(Закінчення зі стор. 1)

незаслужено забуті шедеври української музики. Вони є у Бортнянського (в моєму репертуарі — всі три віднайдені його сонати, одну з яких я буду виконувати на вищеназваному концерті) у Федора Якименка (брата Я. Степового) та інших композиторів. Я впевнений, що таких високомистецьких композицій є набагато більше, але багато з них ще не віднайдено.

Буває, що чуючи таку музику, навіть музикознавці чи композитори запитують: „Який твір Моцарта Ви граєте?" А це є не твір Моцарта, а соната Бортнянського, твори якого практично не знані, тому що їх недавно віднайшли, хоч існують вони вже понад двісті років.

— Надзвичайно важливим є виконання цих творів перед міжнародним слухачем. Знаючи про бюрократичні перепони, які донедавна існували, дозвольте запитати, чи вдалося Вам концертувати за границею?

— В незначній мірі. Такі перешкоди існують ще досьогодні, хоч відчувається деяке облегшення в цьому напрямку. Мені вдалося приїхати до Польщі, де я виступав з познанською симфонічною оркестрою, також концертував у Франції. Два роки тому я приїхав по запрошенню до родини до ЗСА. Родина сконтактувала мене з головним редактором щоденника „Свобода", Зеноном Сниликом, який ласкаво допоміг мені влаштувати концерт на Союзівці. Цим всім людям я щиро вдячний. Концерт на Союзівці мав успіх, в зв'язку з чим минулого року я отримав запрошення на фестиваль в Гантері, але власне через всілялі перепони не міг приїхати. Вважаю щастям, що нарешті цього року я приїхав з концертами сюди знову і можу грати для української та інтернаціональної публіки.

Роля...

(Закінчення зі стор. 2)

„черьомуха", їх прізвища були одними з перших в списках на знищення, складених путчистами у серпні 1991 року. Ці літні люди, чиї молоді роки пройшли у підпіллі, повстанських боївках, тюрмах, таборах, на засланні, здоров'я яких знищене в копальнях, на лісоповалах та будовах „от Москви до самих до окраїн" які мають мізерні пенсії і не мають гідного людини житла — в школах, на зустрічах з молоддю, в бриґадах робітників на відновленні пам'ятників героям УСС, ОУН, УПА, на розкопках в місцях захоронення жертв совєтських масакр, в рядах демонстрантів перед Верховною Радою в Києві — всюди, де небезпека, де повинен бути справжній український патріот.

Разом із активною участю у громадському та політичному житті України Спілка виконує важку і непомітну, але разом із тим надзвичайно важливу працю, щоб хоч трохи поліпшити життя найменше соціяльно захищеної групи населення України — своїх членів та їх родин: взято під опіку будинки для одиноких осіб старшого віку, де перебувають колишні жертви політичних репресій, які не мають родини, надається матеріяльна допомога тим, хто цього потребує, опіка одиноким та хворим людям. З огляду на безробіття, яке постійно збільшується, Спілка взяла під свій контроль звільнення з роботи за скороченням штатів колишніх політв'язнів та членів їх родин — з уваги на те, що працівники відділів кадрів підприємств, установ та організацій підбиралися донедавна через КҐБ, наші люди під скорочення попадали першими.

Спілка має бюро у Львові, на вул. Стефаника ч. 10—14, в одному будинку із Львівською обласною організацією Української республіканської партії і 20-го квітня 1991 року видала перший номер своєї газети „Нескорені". Бюджет Спілки складається із членських внесків та добровільних пожертв, всі урядовці в ній працюють на громадських засадах, не одержуючи за це жодної платні.

Сотні тисяч колишніх політв'язнів та їх родин, які рахують себе українцями, досі змушені мешкати за межами України через відсутність житла, хоча формальні заборони на повернення нещодавно скасовані. Для вирішення цієї в числі інших проблем, при Спілці створено товариство з обмеженою відповідальністю (Company Lmd). „Злагода", яке зареєстроване у Львівському міськвиконкомі з правом зовнішньоекономічної діяльности і має рахунок в банку. Товариство потребує допомоги технологією, обладнанням для невеликих заводів з виробництва цегли, переробки сільськогосподарської сировини — збіжжя, овочів, м'яса, молока та медичним — для санаторії колишніх політв'язнів, яка наразі організовується у курортному містечку Моршині а Підкарпатті. Зацікавлені в цьому можуть звернутися до автора цієї статті, який тимчасово перебуває в ЗСА (адреса є в редакції).

Спілка українських політв'язнів об'єднує членів різних партій, які зазнали політичних репресій від окупаційних режимів за участь у національно-визвольній боротьбі і не заплямили себе співпрацею з репресивними органами окупантів (польського, нацистського, совєтського та інших).

Виходячи із розуміння того, що сьогодні, коли від руйнування совєтсько-большевицької держави треба переходити до творення самостійної та демократичної України, як ніколи потрібна консолідація всіх здорових національно-свідомих українських сил, Спілка українських політв'язнів закликає справжніх українських патріотів на еміґрації до єдности, бо міжпартійні чвари — це олія, якою змащується наскрізь проржавіла совєтська імперська комуністична машина.

І останнє. Доля України вирішується сьогодні не у Вашінґтоні чи Москві, а на Україні, і вирішує її народ України, який обрав свій шлях свідомо і йде до самостійности та демократії характерно для українця — без поспіху, без кровопролиття, але поступово і невідворотно, і змусити його зійти з цього шляху можна лише тотальною масакрою. Це безуспішно в різні часи пробували зробити Петро І, Катерина II, Ленін, Гітлер, Сталін та інші.

Якщо цього не розуміють політики великих країн світу — значить, вони погані політики і тим гірше для них. Колишні політв'язні України, пам'ятаючи заповідь „Здобудеш українську державу або загинеш у боротьбі за неї" впевнені у перемозі і роблять все, щоб вона прийшла.

(Член Великої Ради Спілки Українських Політв'язнів, голова Львівської Спілки „Діти України — Політв'язні", — колишній малолітній в'язень таборів в СССР).

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА в Хорватії охоплює нові райони республіки. Бої точаться вже на узбережжі Адріятики. Юґославська армія відверто виступає на боці сербських бойовиків. В понеділок, 15-го вересня, летунські формування скинули бомби на столицю Хорватії Загреб, а також на ряд менших сусідніх міст.

КУБИНСЬКИЙ УРЯД оприлюднив заяву, в якій сказано, що „неузгоджене рішення Совєтського Союзу вивести з Куби його військовий контингент означає відкриття зеленої вулиці для ЗСА, які мають агресивні пляни". Куба вимагає від ЗСА виведення морської піхоти з бази Ґуантанамо, а відтак і закриття цієї бази.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Чехо-Словаччини Їжі Дінстбір заявив, що незабаром у Празі відбудеться зустріч представників Чехо-Словаччини, Польщі, Мадярщини і Совєтського Союзу, у висліді якої очікується підписання ряду двосторонніх договорів і угод.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Совєтського Союзу Боріс Панкін заявив, що плянує відмовитися від практики затвердження в КҐБ керівників дипломатичних представництв СССР.

БРЕНТ СКОВКРОФТ, дорадник в справах крайової безпеки у Білому Домі, виявив сильне занепокоєння з приводу того, що Баґдад не дозволив комісії Організації Об'єднаних Націй перевести докладну перевірку іракських ракетних баз. Виступаючи в телевізійному інтерв'ю мережі Ей-Би-Сі він підкреслив, що Саддам Гуссейн знову відкидає схвалення Ради Безпеки ООН. А на питання, чи ЗСА є готові збройно зареаґувати на такі потягнення іракського лідера, відповів, що „ми таку можливість розглядаємо".